

Atlikti savo pareigą

Kalbamės su Eugenijumi Urbonu

Savąją kalbą, istoriją, kultūrą galima puoselėti įvairiai. Panevėžietis lituanistas, pedagogas, kraštotyrininkas, visuomenės veikėjas, rašytojas EUGENIJUS URBONAS daug metų atsidavęs šiai misijai. Ilgametis Pānevėžio Vytauto Žemkalnio gimnazijos direktorius, Lietuvių kalbos draugijos Pānevėžio skyriaus pirmininkas ir LKD garbės narys, daugiau kaip 20 metų vadovaujantis Lietuvos maironiečių draugijai, istorinių romanų „Medekša“, „Tautvilas ar Mindaugas“ autorius, daugelio knygų sudarytojas ir gausybės straipsnių autorius... Šį sąrašą būtų galima tęsti ir tęsti, nes nuveiktų darbų gausa išties įspūdinga. Už juos Eugenijus Urbonas apdovanotas Gedimino ordino II laipsnio medaliu, yra Petro Būtėno premijos laureatas, nusipelnęs panevėžietis švietimo srityje.

Pats Eugenijus Urbonas, šių metų rugsėjo 1 dieną (net gimimo data asocijuojasi su pedagogo darbu) atšventęs 75 metų sukaktį, labiau mėgsta kalbėti apie ateities sumanymus nei apie praeitį. Tų sumanymų išties daug ir tokių didelių, kad jie turėtų apimti visą Lietuvą. Artimiausia veikla dabar daugiausia susijusi su artėjančiu Maironio gimimo 150 metų jubiliejumi, su maironiečių draugija, su jaunimo edukacinėmis programomis.

„Gimtosios kalbos“ skaitytojams Eugenijus Urbonas pasakoja apie savo nuveiktus darbus, išlėistus leidinius, ateities planus, apie tai, kokie buvo jo pirmieji žingsniai į lituanistikos pasaulį, į kraštotyrą, kodėl jam toks brangus Maironio vardas. Viso pokalbio leitmotyvas – žmogaus gyvenime, jo kelio pasirinkime labai svarbu šaknys: vieta, iš kurios esi kilęs, tėvai, šeima. Urbonas nuolat pabrėžia, kiek daug žmonių – bendražygių, bendraminčių – padėjo nuveikti visus darbus. Visų pavardžių neįmanoma išvardyti, be to, tai tik apsunkintų skaitymą. Visiems jis jaučia didelį dėkingumą ir pagarbą.

O per gimtadienį sukaktuvininką sveikino ne tik šeima, draugai, bičiuliai, bet ir didžiulis gervių būrys, tarsi tyčia tądien atskridęs į sodybą.

Daug metų esat Lietuvių kalbos draugijos Pānevėžio skyriaus valdybos pirmininkas ir LKD garbės narys. Gal galėtumėt papasakoti apie draugijos ištakas, apie nuveiktus darbus?

Lietuvių kalbos draugijos Pānevėžio skyrių įkūrėm 1988 m., dar Lietuva nebuvo paskelbusi Nepriklausomybės. Buvo jau Sąjūdžio dvasia, pradėtas gerbti tautiškas, gimtoji kalba. Įsirašėm dešimt punktų kaip dešimt Dievo įsakymų, ką mes veiksime. Dalyvavo kalbininkai Vytautas Vitkauskas, Zigmas Zinkevičius. Daug susirinko žmonių, kurie rašėsi į draugiją. Pirmas mūsų punktą buvo pastatyti paminklą Juozui Balčikonui. Man svarbu, kad tai įvykdėm.

Kitų punktų neatsimenu, bet dirbom daug. Veiklą pasiskirstėm kryptimis. Buvo vedamos radijo laidos. Mokytoja Birutė Valkiūnienė su mergaitėmis kūrė tokias klaidų girdžiutės: mokiniai vaikščiodavo po miestą ir užrašydavo ką negerai kalbant išgirdę. Sudarė didelį rinkinį, mokinių filologų konkursą laimėjo. Laikraštyje buvo skyrelis „Kalba – tautos dvasia“.

Paskui įvedė kalbininkų etatūs. Tada jau nusprendėm, kad viešosios kalbos kultūros darbą tegu dirba etatiniai darbuotojai, o patys pasukom į kraštotyrą: rengėm ekspedicijas – didžiausios buvo Jotainiuose (trejus metus važiuom), Ramygaloje (dvejus metus). Skelbėm surinktus kalbos turtus, rengėm krašto kalbininkų sukakčių minėjimus – čia daugiausia veikla sukosi apie žymiausius mūsų kalbininkus Juozą Balčikonį, Petrą Būtėną. Įsteigėm Petro Būtėno premiją.

Lietuvių kalbos draugija išleido nemažai leidinių. Visa prasidėjo 1992 m., kai pasirodė knyga „Panevėžiškiai šneka“ (sudarytojai Birutė Goberienė, Jonas Ruzas ir Eugenijus Urbonas). Vėliau buvo leidiniai „Toj šaly, kur krito gilės“, „Panevėžio krašto kalbininkai“ ir itin didelė knyga „Iš Panevėžio krašto tautosakos“ (dvi dalys), kurios sudarytojas taip pat Jūs.

Mūsų karta turi atlikti savo pareigą. Dideli žmonės – žymūs kalbininkai – turi savo didžius darbus, bet reikalinga ir praktinė veikla – užrašyti tautos kūrybą. Knyga „Iš Panevėžio krašto tautosakos“, kurioje sudėta ekspedicijų mėdžiaga, turi daugiau kaip 500 puslapių. Jai mėdžiaga rinkta nuo 1972–1973 m. Ekspedicijos vyko dar tarybiniais metais. Tie žmonės, kurių pasakojimus ir dainas užrašėm, jau kapuose. Jų kalba, jų tarmė nukeliavo kartu su jais. Tai tautosakos ir kalbos pradžiamokslis jaunimui.

Kalbininkai sako, kad tikras pragaras panevėžiškių tarmę aprašyti. Tą knygą redaguoti padėjo kalbininkas Jonas Šukys, kilęs iš Mėžiškių. Jis atliko didelį darbą, kai kur tarmę rekonstravo kartu su panevėžiškiais. Rengiant knygą buvo pasitelkti ir kiti LKD Panevėžio skyriaus nariai. Reikėjo žmonių, kurie iš to krašto kilę, kurie jaučia tarmę. Panevėžietė etnokultūros specialistė Vitalija Vasiliauskaitė, nuolatinė ekspedicijų dalyvė, atrinko tekstus. Reikėjo iššifruoti dainų melodijas – padėjo Lina Vilienė. Knygoje yra 150 dainų su melodijomis, jomis gali naudotis muzikos mokytojai. Iš žmo-

Povilo Rudzevičiaus nuotr.

nių lūpų, o ne iš ansamblių surašyta. Išleidom kompaktinę plokštelę. Ten dainos, sakmės, pasakos. Ypač gražiai tarmes atspindi pasakotoja iš Troškūnų, dainininkės iš Pūšaloto.

Išleidom ir mažą knygelę iš to, kas yra tautosakos fonduose. Žinojau, kad yra ir Juozo Balčikonio, ir Jurgio Elisono, ir Petro Būtėno fondai. Tada, kai šie žmonės gyveno Panevėžyje, tai buvo labai ryškus kultūros centras. O čia gyvendami jie rinko ir tautosaką. Su dideliu džiaugsmu pristatėm knygą „Iš Panevėžio krašto tautosakos“ Pānevėžio mieste. Tai darbai, kurie išliks amžiams. Griūna miestai, nyksta gatvės, nušluojami gražūs etnografiniai namai, sodybos, gyvenimas bėga, bet tai, ką sudėjom į tas dvi knygas, yra didelis Pānevėžio kultūros, tautosakos turtas.

Daugiau kaip dvidešimt metų vadovaujat Lietuvos maironiečiams, leidžiat laikraštį „Sandrava“ ir pats rašot jam svarius straipsnius. Maironiečiai pažįsta tautos istoriją, kalbą, kultūrą įvairiose stovyklose, išvykose, žygiuose. Jie patys prusinasi, o kartu savo darbu prisideda prie lietuvių kalbos puoselėjimo, kraštotyros rinkimo.

Maironiečiai ne tuščiai leidžia laiką stovyklose kaip kai kurių kitų organizacijų vaikai. Mes visur stengiamės nueiti pas žmones, užrašyti iš jų lūpų kuo daugiau tautosakos. Kartu ir pailsim, kaip šįmet Melnragėje tokią šiltą vasarą. Susirandam senuosius gyventojus, užrašom jų tarmę į diktofonus. Daug naudingos informacijos spausdinam „Sandravos“ laikraštyje.

Maironiečių draugijos veikla labai susijusi su Lietuvių kalbos draugijos veikla. Šiuo metu maironiečių draugija Lietuvos mastu daug stipresnė už Lietuvių kalbos draugiją. Mes turim apie 3000 narių, apie 180 mokyklų, dalyvaujančių draugijos veikloje. Bene daugiausia maironiečių yra Kaunė. Tūkstantmečiui skirtoje šventėje pernai ant Rudaminės piliakalnio iš visos Lietuvos buvo suvažiaavę 1200 mokytojų ir mokinių.

Ieškom tokių formų, kad būtų įdomu, kad jaunimas galėtų ir pailsėti, ir pakeliauti, pamatyti Lietuvą. Turim dvi tautiškas šventes, skirtas tautai ir kūrybai, – Baltų vienybės dieną, rugsėjo 22 d., ir Jurginės su konkursu „Pavasario balsai“. Viskas susiję su kalba, kūryba, Maironio asmenybe. Prof. Vanda Zaborskaitė yra paskyrusi „Pavasario balsų“ konkurso nugalėtojams premiją.

Vasario mėnesį Vilniaus universitetė surengėm Maironiui skirtą konferenciją. Konferencijas rengiam nuolat, ši buvo jau aštuonioliktoji. Mums labai padeda Filologijos fakulteto dekanas Antanas Smetona.

Artėjant Maironio jubiliejui esat numatę daug darbų?

Dabar visas maironiečių dėmesys skirtas artėjančiam Maironio 150-mečiui. Pasakysiu tik kelias kryptis. Pirmiausia – Vilnius irgi turi pagerbti Maironį. Reikia Maironiui ar jo kūrybai pastatyti paminklą Vilniuje, surasti kokią gražią tinkamą vietą, kol dar visos neišpirktos. Gal prie Tautos namų, kurie kada nors bus statomi, gal kur Sereikiškių parke. Gal kas pasakys, kad Vilniuje Maironis negyveno. Nesvarbu, kur jis gyveno, kur buvo registruotas, pasak Marcelijaus Martinaičio, svarbu, ką jis davė Lietuvai. Ketverius metus Vilniaus savivaldybė atsirašinėja, kad neturi pinigų.

Maironio žodžiai širdį virpina, jie dvasių kėlė visais laikais. Bet knygynuose nerasi jo kūrybos nusipirkti, o juk užaugo nauja dvasinga karta, kuriai to reikia. Didžiojo Lietuvos dainiaus jubiliejui reikia išleisti pilnus Raštus, šventinį „Pavasario balsų“ leidimą. Norim, kad išleistų Maironio parašytą istorijos vadovėlį „Apsakymai apie Lietuvos praeigą“. Aš pokaryje iš tos knygutės gavau Lietuvos istorijos pradmenis.

Surašėm būtiniausius darbus ir nusiuntėm raštą valdžios įstaigoms. Džiaugiamės, kad Seimo pirmininkė Irena Degutienė atkreipė į jį dėmesį, persiuntė Seimo komitetams, ministerijoms. Labai gražų pasiūlymą atsiuntė užsienio reikalų ministras Audronius Ažubalis – pasiūlė 2012 metus pavadinti Maironio metais Lietuvoje ir užsienio lietuvių bendruomenėse.

Maironio pagerbimo programa apima visą Lietuvą. Žinau, kad įdomių minčių turit ir dėl Krekenavės, kurioje jis gyveno.

Krekenavoje 1989 m. kažkokie girtuokliai sudegino kleboniją. Dabar išlikę mūro sienos ir kaminas, ant kurio peri gandrai. Manau, kad miestelio bendruomenė turėtų atiduoti tą kleboniją bažnyčiai. Krekenavės bažnyčia yra Romos Švč. Mergelės Marijos didžiosios bazilikos filija, čia kasmet atvažiuoja tūkstančiai maldininkų iš Lietuvos ir užsienio, ypač per Žolinę. Reikėtų viską sutvarkyti, apačioje skirti patalpą Maironio muziejui, be to, dar įrengti konferencijų salę, valgyklą, nakvynės kambarius, kad galėtų priimti svečius.

Rengdamiesi Maironio jubiliejui sumanėt edukacinę programą, kuri turėtų supažindinti su didžiojo poeto gyvenimu, o kartu ir su Lietuvos istorija.

Norėtume sukurti didelę edukacinę programą „Maironio keliu į mokslą“. Keliautume tuo keliu, kuriuo sūnų tėvas vežė į Kauno gimnaziją. Kartu čia ir istorija – piliakalniai, kovos su kryžiuočiais. Betýgala, Ariógala, Čėkiškė, Serėdžius – prie Dubýsos, Ringóvė, Vilkijà, Raudóndvaris, Kaūnas – prie Nėmuno. Ringóvės miškuose paskutinį mūsų pralaimėjo 1863 m. sukilėlių vadas, kun. Antanas Mackevičius, Ringóvės urėdijoje jis buvo suimtas. Panemunėje, prie plento, dar urėdijos namelis išlikęs – galima padaryti Mackevičiaus ekspoziciją, bet tam reikia tą namelį išpirkti, suremontuoti. Norisi

Ringovės kaime didelę pavėsinę pastatyti, kad edukacinių programų dalyviai galėtų sustoti, pailsėti, padiskutuoti, pasigrožėti šimtamečiu mišku ir Nėmunu, užlipti į Ringovės piliakalnį.

Esat parašęs istorinius romanus „Medekša“, „Tautvilas ar Mindaugas“. Kas paskatino rašyti tuos kūrinius? Kodėl ėmėtės istorijos?

Nors Vilniaus universitete studijavau lituanistiką, bet gilinausi ir į istoriją. Anuomet buvo bendras Istorijos-filologijos fakultetas. Galėjau paklausti prof. Igno Jonyno paskaitų. Tai mane domino visą laiką. Tarybiniais metais nebuvo pasiskaitymų apie Lietuvos istoriją, Vytauto Didžiojo laikus – nutariau parašyti istorinį romaną „Medekša“. Ilgus metus jį rašiau. Veikėjas yra literatūrinis herojus, stiprus, drąsus, vyriškas, gražus vaikinai. Kai romanė veikia literatūrinis herojus, gali laisviau kurti jo bruožus, gyvenimo paklydimus, o istorinės asmenybės labiau įpareigoja. Istoriniame romane „Tautvilas ar Mindaugas“ aprašiau Tautvilo ir Mindaugo laikus. Po Mindaugo brolio Dausprungo mirties sostas turėjo atitekti jo vyresniajam sūnui Tautvilui. Jei Tautvilas būtų tapęs Lietuvos valdovu, neaišku, kaip viskas būtų susiklostę. Tautvilas pirmasis krikštijosi 1250 m., pabėgęs į Livonijos ordiną prašyti pagalbos, nes Mindaugas užgrobė jo tėvoniją. Tik tada, kai šnipai pranešė, kas ten darosi, nusprendė ir Mindaugas apsikrikštyti. Paskiau mes jau žinom: Mindaugas iškilo, o Tautvilą išsiuntė į Polocką. Tame romanė asmeninis gyvenimas santūrus. Tiek paties Tautvilo, tiek jo brolio Gedvydo. Jie ne tokie gyvybingi herojai kaip Medekša, kuris man pačiam patinka. Dešimt metų neradau romano tęsinio, kai jis sužeistas, vos gyvas, žirgo išneštas per Vorsklos mūšį, pasiekia kaimą, kur gyvena jo mergaitė Iveta, paties išgelbėta nuo lenko. Tą epizodą man truputį pasufleravo istorikas Edvardas Gudavičius. Man, lituanistui, rašyti istorinį romaną sudėtinga, tai aš dėkingas profesoriui, kad jis viską perskaitė ir palaimino.

Visada pabrėžiat, kad žmogaus gyvenimui didžiulę įtaką daro vieta, kurioje gimė, gyveno, jo šeima. Esat parašęs knygą apie savo tėvus „Mūsų tėvų šeima“.

Mano tėvai – valstiečiai. Augo kultūringame Mišiūnų kaime, kur tarpukariu veikė įvairios tautiškos organizacijos, būrėsi pažangus jaunimas, susikūrė orkestras. Kai po karo visi buvo išblaškyti, kas mirė, kas be žinios dingo, tai klebonas Lapinskis nupirko dūdų komplektą ir atkūrė dūdų orkestrą. Susirinko visi likę gyvi, kiti su sūnumis – orkestras vėl atgijo. Mano tėvas buvo vienas iš organizatorių. Jis pats orkestrė grojo tūba, turėjo gražų tenorą, buvo dainininkas, giesmininkas. Mėgstamiausia tėvo daina buvo „Už Raseinių, ant Dubysos“. Mes tuos žodžius iškalėm ant jo paminklinio akmens.

Kodėl pasirinkot studijuoti lietuvių kalbą ir literatūrą?

Gerai baigiau Ariogalos mokyklą, galėjau pasirinkti, kur stoti. Galvojau apie Žemės ūkio akademiją, paskui nutariau stoti į mediciną ir tėvas buvo patenkintas. Išvažiavau į Medicinos akademiją, ten reikėjo užpildyti anketą, dar davė laiko. Gal jei būčiau iškart stojęs, tai ten ir įstojęs. Bet aš iki tol nebuvau buvęs Vilniuj. O ten sklandė Maironio dvasia. Su draugu išvažiavom į Vilnių ir padaviau dokumentus į universitetą. Kažkaip viskas lengvai sukosi. Draugas neišlaikė egzaminų, o aš visus išlaikiau penketais, tik iš anglų kalbos gavau ketvertą. Grįžau nelaukęs mandatinės. Einu kaime pas gyvulius, atleikia sesuo su telegrama: „Geniau, tave priėmė į universitetą.“ Žiūriu, atvirlaiškis: „Priimtas į Istorijos-filologijos fakultetą, bendrabučiu aprūpintas, atsivežti pagalvė.“ Išvažiavau į Vilnių. Prieš išleisdama į studijas mama iš sesers pasiskolino pusę palties lašinių, kelis rublius sukrapštė. Sunku buvo į mokslus išleisti, sunkiai gyvenom, per karą buvo sudegusios trobos.

Universitete sutikot ir savo būsimą žmoną Dainorą, su kuria kaip bendražygiai einat kartu visą gyvenimą. Juk kai žmona irgi lituanistė, kraštotyrininkė, tai daug visko bendro. Išauginot tris vaikus.

Studijuodamas susipažinau su grupės drauge Dainora. Aš buvau grupės seniūnas, ji pavaduotoja. Ji mėgo viską tvarkyti, tai aš tik vadovavau (*šypsosi*). Draugavom, susituokėm ir penktam kurse jau gimė duktė Rasa. Juodaičiuose įvyko bažnytinė santuoka, kunigas, tėvo draugas, visas žvakes bažnyčioj uždegė. Visi kurso draugai norėjo Vilniuj likti, o mes išvažiavom dirbti į kaimą. Ir žmonos mama dirbo mokytoja Tiltagaliuose. Tikrai nemažai nuveikėm lietuvių kalbos labui, dirbom ir kaime, ir Pānevėžio mokyklose pedagoginį, kraštotyros darbą. Užaugo duktė Rasa, sūnūs Gintaras ir Gediminas. Geri vaikai, nemažai pasiekę. Duktė Rasa Juknevičienė – Krašto apsaugos ministrė. Tiesa, aš jos niekada neprašau jokios pagalbos, nebent kartais pamaitinti jaunimą kareiviška koše. Gediminas – medikas, mokslų daktaras, dirba Kaunė. Gintaras baigė lituanistiką, bet pasirinko kitą kelią – vadovauja lengvųjų mašinų vežimo geležinkeliais bendrovei.

Ar mokytojaudamas kaime pradėjot domėtis kraštotyra?

Gelėžiuose mokytojau. Ten žengiau pirmuosius žingsnius kaip kraštotyrininkas. Pradėjau tautosaką rinkti, kartu ir kalbos duomenis. Dariau tai visą gyvenimą, nesvarbu kur dirbdamas. Kai Panevėžyje viename susirinkime buvo paraginta rinkti gatvių pavadinimus ir Lenino ordinu apdovanotųjų pavardes, atsistojau ir pasakiau: „Ne su saule gyvens

seni žmonės, miršta mūsų akyse tie, kurie auklėti kaimo papročių, kaimo dvasios, kurie moka tikrą tarmę, tai ten, pirmiausia ten, mes turim eiti.“ Viena iš partijos vadovių pasakė: „Direktoriui netinka taip nusilyrinti.“

Kaip jūs žiūrit į lietuvių kalbą pasaulio kontekste? Ar ji išsilaikys, kai lietuviai taip išsisklaidę po pasaulį?

Lietuvių kalba – viena archajiškiausių indoeuropiečių kalbų, išlaikiusi daug senųjų relikto, gramatinių formų. Ji vertinga kaip mokslo objektas, net užsienio universitetuose jos mokoma. Emigrantų dabar šimtais tūkstančių skaičiuojama. Visokių žmonių tarp jų yra, bet žiūrėkim į pavyzdžius, kaip išvykę žmonės dar labiau prisideda prie lietuvių kalbos puoselėjimo negu gyvenantys Lietuvoje. Štai Kazickų šeima. Ponia Aleksandra Kazickienė finansavo mažosios tautosakos knygelės, skirtos Pānevėžio jubiliejui, leidybą. Likusias lėšas skyrėm didžiajai knygai „Iš Panevėžio krašto tautosakos“ išleisti. Tie žmonės, kurie turi inteligento prabą, visada yra tautos mylėtojai.

Apie ilgus Jūsų direktoriavimo metus Pānevėžio Vytauto Žemkalnio gimnazijoje net nebeklausiu, nes manau, kad čia reiktų atskiro interviu. Tie, kas domisi ir norėtų sužinoti plačiau, gali pasiskaityti Jūsų sudarytas knygas „Panevėžio mergaičių gimnazija“, „Panevėžio Vytauto Žemkalnio gimnazija – praeitis ir šiandiena“. Ką Jūs išskirtumėt iš darbo gimnazijoje kaip patį svarbiausią dalyką?

Manau, kad svarbiausias dalykas, jog dar tarybiniais metais įvedėm sustiprintą lietuvių kalbos dėstymą. Sudarėm sutartį su Vilniaus universitetu. Nuo 1979 m. labai glaudžiai bendravom su prof. Zigmū Zinkevičiumi. Sustiprintas lietuvių kalbos mokymas davė galimybę rengti daug su kalba, kultūra susijusių renginių, kraštotyros ekspedicijų. Tai kėlė mokinių dvasią, ugdė lietuvių. Tas sustiprintas lietuvių kalbos dėstymas ne sykį padėjo apsiginti nuo tikrintojų priekabių, leido drąsiau kalbėti apie tautos istoriją, kalbos paveldą. Aš pats stengiausi perteikti kuo daugiau Lietuvos istorijos žinių per lietuvių kalbos pamokas, pasibraižydavom ant lentos žemėlapių. Neseniai gavau vienos mokinės laišką – rašo esanti už tai dėkinga. Ir dabar reiktų rasti būdų, kaip apie tokius dalykus kalbėti. Reikia judinti mokinius, reikia lietuvių kalbos, reikia istorijos būrelių. Per pamokas visko neišmokysi. O paklauskit švietimo vadovų – kiek yra mokyklų, kuriose veikia lietuvių kalbos būrelis?..

Žinau, kad kaip tikras lietuvis jaučiat aistrą krepšiniui.

Kai dirbau Pānevėžio 4-ojoje vidurinėje mokykloje pavaduotoju užklasinei veiklai, tai šalia tautosakos rinkimo buvo labai svarbu ir krepšinis. Subūriau vaikų krepšinio komandą ir triskart tapom Lietuvos čempionais. Aiškinau jiems taktiką, keldavau kovos dvasią ir entuziazmą. Iš tų jaunųjų krepšininkų išaugo Raimondas Čivilis. Ir dabar negaliu be krepšinio.

Artimesni žmonės pažįsta Jus kaip bitininką, daržininką. Ką dar veikiat laisvalaikiu, jei jo lieka po visų darbų?

Turiu bičių kaime, Tiltagaliuose. Dabar dar padaugėjo avilių. Turim mažutį daržą sode. Sodo namelį pats įsirengiau... Mėgstu padainuoti. Mano ir tėvas, ir senelis buvo dainininkai, giesmininkai. Pradedu prisiminti senas tėvų dainas.

Kalbėjosi *Virginija Januševičienė*